

INNA ÄIROLA

KAAREN KERTOMUS

Ensimmäinen osa

KAAREN KERTOMUS

Ensimmäinen osa

Hannalle

Inna Airola

KAAREN KERTOMUS

Ensimmäinen osa

© 2018 Airola, Inna

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-951-568-481-3

Tämä elämä on kaikki, mitä teille annetaan

*Ja kun on päättymän aika, silloin minä suren
enkö tee teitä toiste.*

— Tuomiokirja: viimeinen luku; viimeinen jae

ALUKSI

*Kaakkoismaa
Loppusyke 880*

Puolen päivän kärrynkäännön verran Tammerista etelään risteyksessä seisoivat kolme harmaata keloä. Rungoissa roikkui tienviittoja, markkinamainoksia, kärejäkutsuja, ja toiselle puolelle oli naulattu piirroksia kasvoista, joista suurimman osan sade oli töhrinyt tunnistamattomiksi ja riimut niiden alla lukukelvottomiksi. Päällimmäinen piirros pitkäkasvoisesta pojasta, jolla oli tummat, silmillä roikkuvat hiukset, matalat kulmat ja nenä nyrpeillä rypyillä, oli kuitenkin vielä tuore ja pysynyt siistinä, vaikka vihmova viima oli purrut pergamentista reunat rikki.

Vieressä roikkuvassa julistuksessa luki, *Kaakkoismaan ja Tammerin jaarlin ja Suistaman pitäjänvouden nimissä määrätään Kaare Vilgarinpoika Seppä, Mantsinmäen kylästä, kiinniotettavaksi taposta neljättä kuuta vuoden jälkimmäistä puolta 880. Syytetty vangittakoon vastikkeitta ja lähetettäköön Tammerin linnanvankilaan syytteiden kera, ellei toisin todeta ja tuoda kärejällä esille otettavaksi.*

Kaare tuijotti syksynsyömää kuvaansa ja sen alle revittyjä riimuja:

Kymmenen vehnävää Mantsinmäen murhaajasta

SEPÄN POIKA

Syksy 880

I

*Mantsinmäen kylä, Suistaman pitäjä
Kaakkoismaan jaarlikaunta*

Aina aika ajoin Kaare unohtui tuijottamaan lovea oven pielessä. Siinä se yhä oli, seinäparrussa kaulan korkeudella, kämmensyrjän verran kirveen kovertama, syvälle puuhun painunut ja reunoilta repeytynyt, kun hamaraa oli väännetty irti. Ei sitä pajan pimeydessä kukaan muu kovinkaan usein katsellut. Mutta Kaare oli toista maata kuin isänsä, jolle mennyttä oli niin lovi kuin sen tekijä, vaan syystäkin murehtija — että oliko hänessäkin sama vika kuin kirveeseen tarttuneessa äidissään.

Kevyt nykäisy käsivarresta, ja Kaare havahtui aatoksistaan nähdäkseen sepänkisällin tuijottavan häntä kylmän ahjon yli. Jäänsinisissä silmissään naisella oli sama ilmeetön tutkiskelu kuin aina, vähän jopa muiden nahkoihin porautuva, joka pisti pojan joka kerta pohtimaan. Herja oli iättömän näköinen, hiukset paksut ja pellavaiset ja solmittu palmikolle, joka ylsi melkein maahan asti, jos hän ei sitä kerälle kiertänyt. Ja se oli melkoisesti sanottua, sillä Herja oli muuta kylän väkeä ainakin pään verran pidempi. Muutenkin sepän kisällillä oli vahva, vasaranvarren vankistama vartalo

ja toisessa kädessään vain neljä sormea — viides oli jäänyt jonnekin entiseen elämään, siihen samaan, mistä hän taitonsa ja tietonsa oli tuonut mukanaan.

”Laitapa vauhtia siihen tulen tuloon”, Herja totesi hiljaa ennen kuin kumartui kaatamaan karkaisualtaan vanhoja vesiä. Nainen puhui hargaa suorastaan laulavalla nuotilla, sujuvasti kyllä, mutta ei kovin kotoperäisesti. Jotkut sanoivat, että Herja olisi kaukaa Pohjolasta, toiset taas muistelivat tämän tulleen aikoinaan etelästä, Rüiginmaan suunnalta. Lihaksista tai voimista ei ollut epäilystä, mutta sitä enempää Herjasta ei kylässä tiedetty eikä tämä itsestään kertonut — ei, vaikka nainen oli majaillut Mantsinmäellä jo joitakin talvenaikoja, tehnyt leipänsä eteen töitä pajalla eikä ansainnut muuta kuin ihailua ahkeruudestaan. Sepän pojasta ei suinkaan sanottu samaa.

Vilgarrinpoika kurotti palkeiden puoleen ja vetäisi yhden, kaksi huokaisua, mikä vain pöllytti pohjan nokia ja nostatti lähinnä pahastuneen palon Kaaren pihkanpoltteisissa silmissä. Kaiken kertova nyrve naamallaan hän ruopaisi hajonneita hiiliä ahjon pohjalla ja kirosi hiljaa. Kernaammin hän olisi istunut sisällä lämpöisessä ja syönyt Lenomin laittamia piirakoita kuin seistä palellut pajalla ja yrittänyt piestä ahjoa henkiin sakkaisen sumun kostuttamassa kelissä.

Siitä Kaare kääntyi katsomaan olkansa yli ja kurtisti kulmiaan. Isä istui jakkaralla pajan oven vieressä huonoa jalkaansa pitelemässä ja kutsui Perkelettä katkerasti ja antaumuksella. Vanha vaiva oli aiemmin sinä vuonna vetänyt jalan jäykäksi ja alkanut vääntää sellaisella vimmalla, ettei seppää kannattanut pienistä sui-vaannuttaa. Työ oli muutoinkin tarpeeksi raskasta, eikä isä kyennyt pitkiä aikoja seisomaan edes alasimen ääressä ilman, että alkoi

ladella sapekkaita sanoja. Äkkivääränä ja vaivansa kanssa seppä oli entistä kiukkuisempi ja kärsimättömämpi, sanoa töksäytteli ja suutahteli niin, että Kaaren piti koko ajan kulkea kuin hiilillä itse. Sellaisena päivänä, kun isä ei huonolta jalaltaan päässyt ovea peremmälle, poika tiesi varoa ja väistellä.

”Pitää mennä ottamaan vähän lääkettä”, seppä mutisi partaansa raapien. ”Koeta nyt sillä välin saada edes joku tuli ja katso, ettei nouse liian äkkiä. Lisää hiiliä, jos ei muuten lähde. Mutta älä laita kaikkia. Ettei tarvitse taas lähteä miilulle.”

Kaare tuhahti isänsä onnuttua paikalta. Lääkettäpä hyvinkin: kirkasta Kohinakorven poltetta pullon suusta liiterin takana otettuna, muutama hörppy aamusella, muutama pitkin päivää, ja jos oikein jomotti, yötä vasten vielä kerta kunnon kulaus. Seppä kuvitteli kenties piilottaneensa pullot hyväänkin talteen, mutta jos pilkkeitä vähänkin siirteli sivuun, löytyi yksi sun toinen pullo puolityhjänä. Ei sillä, että vaimonsa edes pajan liiterillä kävi, mutta onnistuipa tämä siitä huolimatta sulkemaan silmänsä; arvasiko edes, millä seppä vimmojansa väkevöitti.

Isä oli entinen huutolaispoika, joka sepän pajan ja pestin perityään ja yhden epäonnistuneen perheenperustamisyhtymän jälkeen oli ottanut emännäksi riigiläisnaisen rajajoen toiselta puolen ja tehnyt tämän kanssa Kaarelle kahta vuotta nuoremman siskon. Vilgarrinpoika oli ollut kahdentoista, kun hänen oma äitinsä jäi järven jälle. Väittivät, että Varna Varmontytär olisi jahdannut kuolemaa vapaasta tahdostaan — kukapa muuten olisi enää kevätauringon loistaessa läpikuultavaa jäätä ylittänyt. Mutta yhtä lailla kaikenmoiset pahat kielet puhuivat sepän katsoneen itse sen päälle, ettei nainen enää tulisi kirveen kanssa kylille richumaan.

Hulluna Varmontytärtä pitkälti oli pidetty, eikä Kaarella ollut

syytä sitä epäillä. Äitivainaaalla oli ollut tapana samota metsissä, kuunnella lintujen laulua ja tulkita niistä milloin mitäkin: sadetta, huonoa satoa, jumalten tyytymättömyyttä. Ja siinä missä muut kyläläiset kesäukkosten aikana pakenivat sisälle, Vähä-Varna juoksi paljasjaloin ulkona ja huusi Ukko-Perkeleen nimeä, kirkui ja riehui kuin olisi tahtonut salamaa omalle osalleen sattuvaksi. Kaare oli itse kuullut äitinsä useaan otteeseen höpisevän: ”Ne väittää, että minä puhun itsekseni, mutta sehän ei pidä paikkaansa...” Ja kuinka häntä olikaan hävettänyt.

Nenänsä niiskutellen Vilgarrinpoika kääntyi takaisin ahjon pariin, pöyhi hiilet sivuun ja koetti uudelleen sytyttää pesää. Se oli samanlaista kuin joka aamu, turhaa toivoa ja henkien huutelua, ettei hyvään alkuun päässyt tuli sittenkään sammuisi hiilten alle ja ettei isä ehtisi tulla takaisin ennen kuin hiillos oli jo hyvällä mallilla. Valittaa ei auttanut, koska isä ei siitä pitänyt — varsinkaan otettuaan pontta alle.

Lattialta poika kiskaisi laarillisen uusia hiiliä ahjoon ajaakseen ja kirosi sitten tuntiessaan pohjan ensin pettävän eikä ehtinyt edes toiseen samanmoiseen sadatteluun, kun hiilet jo varisivat pitkin lattiaa melkein kuin silkkaa häijyyttään. Kaarelle ei jäänyt muuta mahdollisuutta kuin räimiä laatikko hiilten sekaan ja potkia vähän perään niin, että periksi antoi sekä laatikon reuna että kengänkärki. Vastikään miilulta haettu hiilisäkki pajan nurkassa ei edes hievahtanut; siihen olisi vaadittu riuskuutta, lihasta ja voimaa, mitä Kaaren keskenkasvuisessa kehossa ei juuri ollut.

”Annapa kun minä autan”, huokaisi Herja pojan kerätessä karanneita kimpaleita, nosti säkin reippain ottein kuin se ei olisi ollut mitään ja kumosi sisällöstä osan ahjoon. Kaare piipitti

katkerankarvaan kiitoksen, pyyhki sormikkaansa jo muutenkin likaisiin housunpolviinsa ja heittäytyi palkeiden varaan koko hätävähäisellä painollaan. Viileässä vapisten ja ahjon reunaa rapsien Kaare odotti, puhki pesään ilmaa ja säästi sitten yhden huokauksen itselleenkin, kun tuli lopulta otti onnistuakseen ja loimusi mukavan lämpimästi kohmeisille sormille.

Tulen kytissä ja Herjan laittaessa vasaroita valmiiksi Kaare rauhasti ulos. Lämmöstä irtautuminen teki koleasta ilmasta kahta kovemman tuntuista, hengitys melkein kuurasi takinpieluksen ja tarrasi ripsiinkin. Puuskahtaen Vilgarrinpoika lysähti kynnykselle ja istui siinä aikansa harmaata joenrantaa katsellen ennen kuin pyöräytti pari päivää veistämänsä puhdepalan taskustaan ja viilsi puukolla uutta uomaa karhuksi ajattelelmalleen hahmolle. Se oli Kaarelle varsin tyypillistä: istua omissa oloissaan ja vuolla puuta, tuijottaa välillä tyhjyyteen ikään kuin pelkkä tuijottaminen olisi asiaa auttanut. Ja jos seppä jotakin piti pahempana kuin valittamista, se oli tyhjän toimittaminen: nukkuminen puolille päivin, odotteleminen, että joku tulisi käskemään. Ja tulihan isä toki, nappasi korvasta, tukisti, raahasi paidankauluksesta riiputtaen pajalle, manaten mennessään ja varsinkin sitä, että oli sattunut saamaan niin saamattoman pojan, jolla ei pysynyt vasara kädessä saati ollut taitoa takoa.

”Perkele, ei puusta muuksi ole kuin päreiksi ja pilkkeiksi”, oli isä sanonut kerran pojan vuoluja sytykkeiksi laittaessaan ja antanut ympäri korvia, kun itku valui pitkin poskia.

Seppä ei ensimmäistä emäntäänsä paljoa muistellut, olivathan he erkaantuneet toisistaan jo pojan syntymän jälkeen, mutta Kaare ei voinut olla kuvittelematta, etteikö sillä olisi voinut olla jotain vaikutusta isän mielen päälle. Ehkä jossain kohtaa seppä

syytti itseään hylkäämänsä naisen kohtalosta ja ehkä se oli syy, miksi pullo niin kovasti kutsui. Kaaresta isä sai syyttää ihan itseään, millaisen pojan oli sattunut saamaan — summittaisesti saaduista lapsista tuli väistämättäkin vääriä.

Kylässä oli aikaa sitten lakattu luulemasta Kaaren ryhtyvän seuraavaksi sepäksi. Oli liikkeellä piilottelematonta puhetta sepän pojan vaiteliaisuudesta ja yleisestä taitamattomuudesta. Enää ei sanottu, että oppi ottaisi aikansa — että kyllä pojasta vielä pajanpitäjä tulisi, jahka vain oppisi oikeat otteet ja kasvaisi hieman. Väen oli mukavampi miettiä, josko Herja olisi sittenkin oivempi, vaikka tällä oli kulkijan maine ja mieli vetäisi varmasti taas tien päälle kevään tullen.

Vilgarrinpojan suoranaiseksi riemuksi päiväkin oli kolea, sumuinen, harmaa kuin sysinen tahra ja kaikkea muuta kuin kut-suva. Syksy oli siihen saakka ollut sangen lämmin, viipyillyt ja vilpoillut vähän väliä, pidellen päivisin kesästä kiinni ja kylmeten öiksi ja autereisiksi aamuiksi. Mantsinmäen kyläntienoo oli välillä niin paksussa peitossa, ettei käsivartta pidemmäksi saattanut nähdä. Niissä huuruissa jo pelkkä pajan löytäminen kävi kenen tahansa taidon päälle. Lumi olisi luonut edes vähän valoa päivänajan puoleen, mutta talveen oli vielä pitkän aikaa, ensilumeen ainakin kuun verran väliä, ellei enemmänkin. Toki Kaare oli lunta nähnyt enemmän kuin kuuteentoista kesäänsä kaipasi, mutta hän odotti sitä silti joka vuosi aina kuin ensimmäistä kertaa. Lumi oli loppujen lopuksi lohdullista, se peitti alleen syksyn sotkeman maan.

Sepän paja sijaitsi kylästä koilliseen, aivan jokirannan tuntumassa, mistä lähtevä kapea tie vei Vähävuon suuntaan. Virtaa ei

KYMMENEN VEHNÄVÄÄ MANTSINMÄEN MURHAAJASTA

Kun Kaare Vilgarrinpoika tulee syytetyksi kylänsä seppä-
kisällin Herjan murhasta, kukaan ei usko häntä –
viinaanmenevä isä kaikkein vähiten.

Kaare pakenee mukanaan siskopuolensa Ana ja tämän ystävä Raude,
ja yhdessä he etsivät Herjan pojan, Dastoksen,
jolla on kuitenkin omat suunnitelmansa.

Herjasta alkaa selvitä salaisuuksia, ja kohta Kaarekin ajautuu
mukaan matkalle, joka vie hänet kauaksi kotiseudulta,
karkulaiseksi kaupunkiin ja kulkijaksi korpimaille.

*Syksyn sumuja ja rahtunen romantiikkaa. Kaaren kertomuksen fantasiamaailma on
saanut innoituksensa Suomen, Pohjolan ja Venäjän historiasta ja mytologiasta.*

INNA AIROLA ON KOTOISIN KUUSIMETSÄSTÄ JA ASUU
KAUKANA PÄÄKAUPUNKISEUDULTA KÄTSÖTTUNÄ.
HÄN ON KOULUTUKSELTAAN HUMANISTI JA KIRJOITTAÄ TYÖN OHESÄ
OMAPÄISESTI JA OMAKUSTANTEISESTI.

INNAAIROLA.COM

842 | 842F
ISBN 978-951-568-481-3

